

УДК 911.3:338.43:664

**КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ
ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГАСТРОНОМІЧНИХ ЛАНДШАФТІВ
З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ
ПАРКІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

Інна Нестерчук

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир, Україна

Розкрито конструктивно-географічні підходи до оцінювання природно-ресурсного потенціалу гастрономічних ландшафтів у контексті регіонального розвитку. Метою є обґрунтування конструктивно-географічних підходів до оцінювання природно-ресурсного потенціалу гастрономічних ландшафтів для формування багатофункціональних агропродовольчих парків на регіональному рівні. Методи – просторовий аналіз, оцінка природних умов і ресурсів, врахування ландшафтної різноманітності, агрокліматичних параметрів і гастрономічних традицій. Результати, визначено ключові чинники ефективності функціонування агропродовольчих парків, обґрунтовано інтеграцію виробництва, переробки та туризму як основу сталого розвитку, а також запропоновано підхід до раціонального використання ресурсів із урахуванням екологічних і соціально-економічних обмежень. Запропоновано підхід до оптимізації використання природних ресурсів із урахуванням екологічних обмежень і соціально-економічних потреб регіону.

Ключові слова: гастрономічні ландшафти, природно-ресурсний потенціал, агропродовольчі парки, просторовий аналіз, сталий розвиток, регіональне планування.

**CONSTRUCTIVE-GEOGRAPHICAL ASPECTS OF STUDYING THE NATURAL
RESOURCE POTENTIAL OF GASTRONOMIC LANDSCAPES WITH THE AIM OF
CREATING MULTIFUNCTIONAL AGRO-FOOD PARKS AT THE REGIONAL LEVEL**

Inna Nesterchuk

Ivan Franko State University of Zhytomyr, Zhytomyr, Ukraine

This research paper presents constructive-geographical approaches to assessing the natural resource potential of gastronomic landscapes in the context of regional development. The aim is to substantiate constructive-geographical approaches to assessing the natural resource potential of gastronomic landscapes for the formation of multifunctional agri-food parks at the regional level. Methods: spatial analysis, assessment of natural conditions and resources, consideration of landscape diversity, agroclimatic parameters, and gastronomic traditions. Results: Key factors for the effective functioning of agri-food parks have been identified; the integration of production, processing, and tourism as the basis for sustainable development has been substantiated; and an approach to the rational use of resources, taking into account environmental and socio-economic constraints, has been proposed. An approach to optimizing the use of natural resources, taking into account environmental constraints and the region's socio-economic needs, is proposed.

Keywords: gastronomic landscapes, natural resource potential, agri-food parks, spatial analysis, sustainable development, regional planning.

Актуальність та завдання дослідження. Сучасні трансформації регіональних господарських систем в Україні актуалізують необхідність пошуку нових моделей ефективного використання природно-ресурсного потенціалу. Одним із перспективних напрямів є формування гастрономічних ландшафтів як територій, де поєднуються природні умови, аграрне виробництво та культурні традиції харчування [1]. У цьому контексті зростає роль багатофункціональних агропродовольчих парків, що інтегрують виробництво, переробку, логістику та туризм [2].

Питання оцінювання природно-ресурсного потенціалу ви-світлено у працях вітчизняних і зарубіжних учених. Значний внесок у розвиток конструктивної географії зробили дослідники ландшафтних систем і територіального планування [1]. Окремі аспекти гастрономічних ландшафтів й агропродовольчих кластерів розглядаються в контексті сталого розвитку та локальної економіки [3].

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«БАСЕЙНОВИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ УКРАЇНИ»
Україна, м. Львів, 21–23 травня 2026 р.**

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні конструктивно-географічних підходів до оцінювання природно-ресурсного потенціалу гастрономічних ландшафтів для формування багатофункціональних агропродовольчих парків на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу. Конструктивно-географічний підхід передбачає поєднання теоретичних і прикладних аспектів дослідження територіальних систем. У центрі уваги перебуває аналіз природних компонентів ландшафту (рельєфу, клімату, ґрунтів, водних ресурсів) у взаємозв'язку з господарською діяльністю людини [1]. Гастрономічні ландшафти формуються під впливом природних умов і культурно-історичних традицій, що визначають спеціалізацію аграрного виробництва та харчової продукції [4]. Важливим елементом їх дослідження є оцінювання природно-ресурсного потенціалу, який включає агрокліматичні ресурси, земельний фонд, біорізноманіття та водні ресурси. Для оцінювання потенціалу доцільно застосовувати методи просторового аналізу, геоінформаційні системи, картографування та районування. Це дозволяє виявити території з найвищим рівнем придатності для розвитку агропродовольчих парків.

Багатофункціональні агропродовольчі парки виступають як інноваційна форма територіальної організації господарства. Вони забезпечують ефективне використання природних ресурсів, розвиток локальних виробництв, створення доданої вартості через переробку та інтеграцію з туристичною діяльністю [2, 3]. Важливою складовою є гастрономічний туризм, який сприяє популяризації регіональних продуктів і підвищенню економічної привабливості територій [3]. У цьому контексті гастрономічні ландшафти виступають як ресурс для розвитку креативної економіки. З урахуванням екологічних обмежень необхідно впроваджувати принципи сталого природокористування, зокрема раціональне використання земель, збереження біорізноманіття та мінімізацію антропогенного навантаження [5].

У міжнародній практиці агропродовольчі парки виступають ефективним інструментом просторової організації аграрного виробництва, переробки та збуту продукції з одночасною інтеграцією інновацій та туризму. Вони формуються як багатофункціональні території, що поєднують виробничі, наукові, освітні та рекреаційні функції.

Одним із найвідоміших прикладів є агропродовольчий парк *Food Valley* у місті Вагенінген (Нідерланди), який сформувався навколо університетського наукового центру. Його діяльність орієнтована на інновації в аграрному секторі, стале виробництво продуктів харчування та розвиток партнерств між бізнесом, наукою і державою. *Food Valley* є прикладом кластерної моделі, де аграрне виробництво інтегрується з дослідженнями та технологіями. Іншим показовим прикладом є *FICO Eataly World* у Болоньї (Італія), найбільший у світі гастрономічний парк. Він поєднує демонстраційні ферми, виробничі майданчики, ресторани та освітні простори. Основною метою є популяризація італійської гастрономічної культури, підтримка локальних виробників та розвиток гастрономічного туризму.

У Франції функціонують так звані агропарки (*Agroparks*), зокрема *Agroparc* у місті Авіньйон, які спеціалізуються на розвитку аграрних технологій, логістики та переробки сільськогосподарської продукції. Вони забезпечують взаємодію підприємств, наукових установ і стартапів, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності аграрного сектору.

В Іспанії варто відзначити парк *Mercabarna* у Барселоні, великий продовольчий логістичний центр, що включає оптові ринки, переробні підприємства та інфраструктуру дистрибуції. Він виконує функцію інтеграційної платформи між виробниками та споживачами, забезпечуючи ефективні ланцюги постачання.

Таким чином, зарубіжний досвід свідчить, що агропродовольчі парки є важливим елементом регіонального розвитку. Вони сприяють інноваціям, формуванню доданої вартості, розвитку гастрономічного туризму та сталому використанню природних ресурсів. Їх адаптація в Україні потребує врахування природно-ресурсного потенціалу, регіональної спеціалізації та соціально-економічних умов.

Наразі наукова проблема дослідження агропродовольчих парків в урїнській науковій площині потребує ґрунтовних розвідок. В Україні повноцінні агропродовольчі парки як комплексні багатофункціональні утворення лише формуються, однак уже існує низка практик, які можна розглядати як передумови або прототипи таких структур. Вони проявляються у вигляді аграрних

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«БАСЕЙНОВИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ УКРАЇНИ»
Україна, м. Львів, 21–23 травня 2026 р.**

кластерів, індустріальних парків агропереробного спрямування, фермерських кооперативів та локальних гастрономічних ініціатив. Одним із прикладів є розвиток аграрних кластерів, зокрема ягідних, молочних та плодоовочевих, у різних регіонах України (Волинська, Львівська, Херсонська області). Такі об'єднання спрямовані на кооперацію виробників, спільну переробку продукції та вихід на зовнішні ринки. Вони виконують функції, притаманні агропродовольчим паркам, хоча й не мають чітко визначеної територіальної інфраструктури. Важливим напрямом є створення індустріальних парків із аграрною спеціалізацією. В окремих регіонах функціонують або плануються майданчики, орієнтовані на переробку сільськогосподарської продукції, логістику та зберігання. Такі структури сприяють формуванню доданої вартості та розвитку місцевої економіки. Окрему нішу займають фермерські кооперативи, які забезпечують об'єднання дрібних виробників для спільного використання ресурсів, техніки та каналів збуту. Це підвищує ефективність виробництва і створює передумови для розвитку локальних продовольчих систем.

Також в Україні активно розвивається гастрономічний туризм і локальні бренди продуктів (сири, вина, мед, крафтові вироби), що формують гастрономічні ландшафти. Прикладами є розвиток виноробних регіонів Півдня України, сироварень у Карпатському регіоні, фестивалів локальної їжі. Такі ініціативи поєднують виробництво, переробку та туризм, що відповідає концепції агропродовольчих парків. Водночас основними проблемами залишаються недостатній рівень інфраструктури, обмежене фінансування, слабка інтеграція науки та бізнесу, а також відсутність чіткої державної політики щодо створення агропродовольчих парків як окремої форми територіального розвитку.

Отже, в Україні вже існують окремі елементи агропродовольчих парків, однак вони функціонують фрагментарно. Перспективи їх розвитку пов'язані з формуванням комплексного підходу, що передбачає інтеграцію природно-ресурсного потенціалу, виробництва, переробки, логістики та туризму в межах єдиної територіальної системи.

У результаті проведеного аналізу визначено ключові чинники формування гастрономічних ландшафтів і розвитку агропродовольчих парків: природно-ресурсний потенціал, агрокліматичні умови, культурні традиції та інфраструктурне забезпечення. Запропоновано інтеграційний підхід до їх формування, який передбачає поєднання виробництва, переробки та туризму.

Висновки. Конструктивно-географічний підхід до дослідження гастрономічних ландшафтів дозволяє обґрунтувати ефективні моделі використання природно-ресурсного потенціалу. Формування багатофункціональних агропродовольчих парків є перспективним напрямом сталого розвитку регіонів України, що сприяє економічному зростанню, збереженню природного середовища та розвитку локальної ідентичності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Antrop M. Why landscapes of the past are important for the future. *Landscape and Urban Planning*. 2005. Vol. 70, № 1–2. P. 21–34.
2. Marsden T., Sonnino R. Human health and wellbeing and the sustainability of urban–regional food systems. *Current Opinion in Environmental Sustainability*. 2012. Vol. 4, № 4. P. 427–430.
3. Renting H., Marsden T. K., Banks J. Understanding alternative food networks. *Environment and Planning A*. 2003. Vol. 35, № 3. P. 393–411.
4. Woods M. *Rural*. London : Routledge, 2011. 336 p.
5. FAO. *Sustainable food systems: Concept and framework*. Rome : Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2018. 12 p.

* * *